

ZDENĚK SVĚRÁK
Forró vasárnap

Amikor leírjuk a szót, forróság, az nem olyan rossz, mint amikor valóban forróság van. Az Avia furgon kabinja szinte izzott, mint egy befűtött kemence. Pedig már éjfél felé járt az idő. A sofőr, Vojtech Puklica mindkét ablakot leengedte, de a kinti levegő is olyan volt, mintha az éjszakának láza volna. Csak akkor érzett a bal könyökénél némi kellemes, hűvösebb légáramlatot, amikor a felforrósodott országút behatolt az erdőbe. A műanyag flakonban lévő felmelegedett vízből sem volt kedve inni már. Alig várta, hogy hazaérjen, és fölhajtson egy sört. Több sört. Maga elé képzelte az üvegeket, ahogy otthon várják a pincében, és amikor felkapcsolja a villanyt, a nyakukon vidáman csillannak meg az aranykoronák.

Végzett néhány fejkörzést, nehogy elaludjon. Zsúfolt hét állt mögötte, amely ezúttal szombatig húzódott. Egy magánfuvarozónak manapság úgy kell össze-vissza száguldoznia az országban, mint egy örültnek, ha meg akarja állni a helyét. És ugye nem minden éjszakát tölt alvással az ember. Ezúttal sok energiát vesztett Chomutovban. Puklicának, bár már kezdett öszülni, volt mit csinálnia, hogy egyedül kerüljön ágyba. És Chomutovban, a nyomorúságos, savanyú káposzta szagú szállóban, megint nem tudott vigyázni magára. Annak a kis pincézőnek másnap szabadnapja volt, és amikor Puklica hajnalban már-már elbóbiskolt, egyre csak duruzsolt a fülébe: Ne aludj, szerelmem. Ilyen szép fiú, és aludni akar.

A sofőr eltekerte a kormányt, hogy jobbra fordítsa a kocsit, és a reflektorok fénye a falu piacterének ismerős házaira vetődött. Áthajtott az alvó falun és megérkezett saját földszintes házához. Emlékezetből betolatott a hársfa alá, fordított egyet a kulcson, kialudt a fény, elhallgatott a motor, Puklica pedig kimerülten csusszant le a kabinból a földre. Füleit, melyeket órákon át ostromolt a dízelmotor hangja és az országút morajlása, megtöltötte az egetverő csend. Csak távoli kutyaugatás és a hűlő hengerek fémcsattogása hallatszott.

Zdeněk Svěrák *Elbeszélések* című kötete – amelyből két novellát közlünk ízelítőül – az Ünnepi Könyvhétén lát napvilágot kiadónk gondozásában.

Az ő kutyája tudta, hogy nem szabad ugatnia, így hát csak csendben, boldogan vinnogott a kiskapu mögött. Puklica odatérdelt mellé és két kezével erősen megvakargatta fejétől a farkáig.

– No itt vagyok, itt, visszajöttem... – morogta a kutya szemébe nézve.

A levegő itt is forró volt. A fűben ott feküdt az öntözőcső. Meztelenre vetkőzött és megnyitotta a csapot. A víz eleinte meleg volt, aztán fokozatosan egyre hidegebb, míg végül izzadt testét elérte a kút mélyéről jövő jéghideg vízsugár. Vojtech felnyert, mint egy ló, és amikor élvezettel hátrahajtotta a fejét, meglátta a szokatlanul fényes csillagokkal teli égboltot. Holnap megint nem fog esni.

Vera kövér volt. Puklica egyenesen az üvegből itta a sört, mert úgy ízlett neki a legjobban, cigarettázott és a feleségét nézte. Az asszony elaludt a kanapén a tévé előtt a távirányítóval a kezében. Biztosan nem volt már ereje átmenni a hálóba. Mint mindig, most is a jobb oldalán aludt. Hálóingé rövid ujjal alól kilátszott fehér válla és húsos karja. A takarót ledobta a padlóra, így Puklica láthatta egész bal lábát, szép lábikráját és nagy vaskos combját. Ezen a vidéken ez volt a normális. Amikor az ember meg-nősült, csinos, enniváló, arányos termetű leányt vett el, aki aztán az első falat után, amikor sorra jöttek a gyerekek, fokozatosan, észrevétlenül változott át saját nagydarab anyjává. Mindenkiel ez történt és Vojtech belenyugodott. Verkának szép arca és jó természetű volt, szinte túl jó. Mindenképpen jobb, mint neki magának.

Megitta a harmadik sört és bement a gyerekek szobájába. Fülledt volt a levegő, ezért nyitva hagyta az ajtót, miáltal gyenge huzat keletkezett. Megsimogatta Pavlinka harmatos homlokát, és amikor a kis Vojtát hanyatt fordította, hogy könnyebben lélegezzen, a fiú így szólt: – Elfogyott a muníció! – majd visszatért kalandos álmába.

A hálóban úgy zuhant az ágyra, mint egy nehéz zsák. Egy kis ideig hallgatta a tücsökciripelést a kertből. Eszébe jutott még, hogy a gyerekek pücsöknek hívták, aztán mélyen elaludt.

Reggelineél Verka felvetette, hogy elmehetnének áfonyát szedni. Puklica nem tartotta ezt jó ötletnek, mert milyen áfonya teremhet ekkora hőségben, de a hűvös erdő képzete végül meggyőzte. Aztán a felesége így szólt:

– Van egy leveled a postán. Nekem nem adták ide. Állítólag csak saját kezűleg veheted át. A kladnói bíróságról jött.

– Bíróságról? – kérdezte kétkedve Puklica.

– Nem volt valami közlekedési baleseted? Gyerekek! A vödörök a szekrény tetején vannak, indulás! – adta ki az utasítást Verka.

Puklica szerette azt a változást, amikor az egész heti zaj és a teherautó lassú araszolása után beült a személyautó volánja mögé. Minden csendben és könnyen ment. Elég volt megcsiklandozni a gázpedált és a gyorsulás szinte belenyomta az embert az ülésbe. Ezúttal azonban nem tudta élvezni a dolgot. Vitte a családját a láthatáron zöldellő erdők felé, tompán bámulta az aszfaltot, amely újra kezdett megpuhulni a forróságtól és az agyát egy féreg rágta. És minél tovább rágta, annál nagyobbra nőtt.

– Vojta, nem hallod? – csípett a lábába Verka. – Hogy hoztál-e nekik hořicei ostyát.

– Nem, gyerekek. Most nem voltam Hořicében. Oda majd csak ezután megyek, – mondta Puklica.

Verka ekkor az iskolai étkezdéről kezdett mesélni valamit, ahol dolgozott. Hogy ki kellett önteniük egy egész fazék levest, mert kétszer sózták meg, de Vojtech nem nagyon figyelt oda.

– És megették? – kérdezte.

– Most mondom, hogy kiöntöttük. Apa nagyon fáradt, egyáltalán nem is hallgat ránk, – sóhajtott Vera.

Megálltak az Áfonyás hegynek nevezett erdő borította domb lábánál, és leparkoltak az árnyékban. Az asszony a gyerekekkel előrement. A kis Vojta tobozokkal dobálta Pavlinkát és Vera kiabált vele.

Puklica mélyen beszívta az erdei levegőt és vödörrel a kezében utánuk ballagott.

A féreg az agyában a következőkön rágódott fáradhatatlanul:

Este van. Kladno városában. Egy apró termetű barna nő, a neve Ursula, egy üveg vörösbort tesz az asztalra. Miközben Puklica a dugóhúzó csavargatja, Ursula így szól, mintha csak annyit mondana, vettem kenyeret:

– Teherbe estem. El kell vened feleségül.

Vojtech éppen rá akart csapni a tenyerével a dugóhúzóra, hogy a dugót ezzel a kis beütéssel előkészítse a kihúzásra, de a hír hallatán a keze mozdulatlan ná dermedt a levegőben.

– No, csak nyisd ki, – bízta a nő, és hozzátette: – Úgy nézel, mint akit leforráztak. Ez várható volt, nem?

Így beszélt. Nem úgy, mint Verka, szép morva nyelvjárásban. Lehet, hogy épp a szemtelen, durva beszéde volt, amit olyan nagyon izgatónak talált benne. Akkor ismerkedtek össze, amikor a garzonlakásába költöztette. Ott ült a nő az Áviában a kocsi-kísérő helyén és egész úton Kouřimtól Kladnóig őt bámulta. Valahányszor feléje fordult, szinte átszúrta a tekintetével. Amikor Puklica már nem bírta tovább, megkérdezte:

– Miért nem nézi a tájat?

– Szarok a tájra – mondta a nő és folytatta a szúrását.

Amikor a kladnói toronyház nyolcadik emeleti lakásában összecsavározta az ágyat, rögtön le is feküdtek, olyan természetességgel, mintha csak ezért jöttek volna ide. Ilyen szeretkezésben Vojtechnek még nem volt része. Nyilvánvaló volt, hogy Ursula erre született. És amiket beszélt közben, ilyet sem hallott még sosem. Annyira magába bolondította ez a nő, hogy bármilyen nagy távolságból képes volt elmenni hozzá Kladnóba.

Puklica leguggolt és elkezdte fésülni az áfonyát. Aprószemű volt, mint a sörét. Amikor annyit szedett, hogy a vödör alját ellepte a gyümölcs, leült egy fatönkre és rágyújtott.

– Ne cigizz, minden csontszáraz itt a kánikulától! – kiáltott rá Verka.

Vojtech csak legyintett, de aztán mégis elnyomta a cigarettát a fatönk széthasadozott évgyűrűin, mert úgysem ízlett neki. Rosszullét környékezte. A nap égetett, mintha közelebb lenne a földhöz, mint máskor.

– Anyuka! Itt nagyobbak! Gyertek ide! – hallotta Pavlinka hangját.

Puklica lefeküdt a mohára, ami száraz volt, mint a tapló, és a fenyők koronáját figyelte.

– Ma már olyan módszereik vannak, simán kiszippantják belőled, – mondta Ursulának.

– Ez alól nem fogsz kibújni, kicsikém. Ha nem veszel el, fizetni fogsz, – válaszolta a nő. – Majd megkapod írásban a bíróságtól.

– Hát ez meg csak itt heverészik! – hangzott fel Verka hangja a feje fölött, és az asszony ráfeküdt nehéz testével. – A gyerekek messze vannak, – súgta a fülébe és megcsókolta áfonyától kéklő szájával.

– Nagyon melegem van, – mondta Vojtech.

Vera lehengeredett mellé, és egy fűszállal kezdte csiklandozni.

– Van, akinek már a kútja is kiszáradt. Az öreg Lisický úr azt mondta, hogy nem is emlékszik ekkora hőségre.

Verka hangja kedves volt és megnyugtató. Ó, te jó lélek, ha tudnád, amit nem tudsz, gondolta Vojtech és sírhatnékja volt.

– Csak egy kalácsra valót szedünk, tényleg túl apró – mondta Verka és felállt.

Útban hazafelé az aszfalt már szinte cuppogott, ahogy a kerekekre ragadt.

A gyerekek könyörögtek, hogy fűrődhessenek, hát elkanyarodtak a halastó felé. Kis autó állt a vízparton, egy régi Fiat 500-as, és a vízben egy nő úszkált. Puklica elsápadt. Ursula volt az. Aztán amikor az apró, lebar-nult nő kijött a vízből, szerencsére már nem Ursula volt.

Verkával egy égerfa árnyékában várakoztak és a pancsoló gyerekeket nézték.

– Túl sokat voltál úton. Nem szabad annyit hajszolnod magad, elég pénzt keresel, – simogatta meg a nyakát a felesége. Puklicának eszébe jutott, vajon mennyit kell majd fizetnie a gyerek után. Aztán azon gondolkodott, titokban lehet-e tartani a dolgot. Nem lehet. Holnap, amikor hazajön a postáról, Verka kíváncsi lesz, mit kapott a bíróságtól.

Mindkét gyerek tudott már úszni, de Vojtík még kapkodva tempózott, mint Puklica, amikor kicsi volt és ugyanebben a halastóban kis híján megfulladt.

– Vojta, vissza! Ott már mély! – kiáltott rá Verka és a kisfiú magasra emelt állal visszafordult a part felé.

Hosszú délelőtt volt. Botjára támaszkodva beállított Drábková néni is, és a ház árnyékában álló padon üldögélve a szárazságról beszélt. Hogy nem lesz semmi termés. Hogy az erdőben tűz volt és az egész járásból összefutottak a tűzoltók. Hogy az ilyen kánikula után vihar és árvíz következhet.

A pad alatt, Puklica lábainál egyre gyűltek az üres sörösüvegek.

Eszébe jutott, hogy vajon kislányért, vagy kisfiúért kell-e majd fizetnie. Azóta, hogy Ursula bejelentette a dolgot, nem volt nála többször. Számolgatta, hány hónap is telt el, és az jött ki, hogy nyolc. Ez sajnos beleillett a képbe. Verka a térdét simogatta.

A faluból egy mentőautó éles szirénázása hallatszott.

– Ez a forróság igen veszélyes az öreg emberek számára – mondta a néni, aztán megtárgyalták, kiért jöhetett a mentő. A gyerekek elszaladtak, hogy megtudakolják.

Puklica azt kívánta, bárcsak őt vinné el a mentő a kórházba, ahol kapna egy új fejet, amiben nincs ott az az éhenkórász féreg, amely újabb és újabb ínyc-

segeket talált magának. Most épp az apasági vizsgálat problémájára harapott rá. Hogy alávesse-e magát, vagy egyenesen ismerje el, hogy ő az apa.

– Úgy látom, hogy Vojta nincs valami jó bőrben, – jegyezte meg a néni.

– Fáradt, – mondta Verka.

Amikor a néni elment, Puklica belátta, hogy itt már nem segíthet más, csak a szilvapálinka. Nagyon jó pálinkája volt, saját termésű szilvából. Úgy terjedt szét a belsőjében, mint valami megváltó, baráti erő. Hogy ez nem jutott hamarabb az eszébe!

A gyerekek azzal a hírrel tértek vissza, hogy az öreg Lysický urat vitte el a mentő, és még nem volt halott.

Verka lefektette a gyerekeket, lezuhanyozott és felvette átlátszó csipkével díszített könnyű hálóingét. A füle mögé egy kis Miracle parfümöt tett, amit Vojtától kapott karácsonyra, így lépett ki a fürdőszobából.

Puklica felhajtott még egy pohárral.

Amikor meglátta a feleségét, meghatotta a szépsége, a jósága, meg az, hogy ő mekkora egy barom. Hirtelen könnyekre fakadt.

– Mi van veled? – ült le mellé a felesége az ágy szélére. – Te berúgtál!

– Igen – mondta Puklica és egyből tudta, hogy leginkább az segítene rajta, ha elmondaná. Elmondani úgy, ahogy van, és megosztani ezen a borzalomon. Megfogta a felesége kezét és így szólt:

– Kladnóban fölcsináltam egy nőt. Gyerektartást kell fizetnem.

Így szabadította rá azt a férget, az utálatos élősködőt.

Az asszony szép, sima arca néhány másodpercig változatlan maradt, és már-már úgy tűnt, hogy mosolyra húzódik, hiszen a nevetés és a sírás kezdetben oly hasonló, de aztán elkomorult és felöltötte a boldogtalanság elkeseredett, görcsösen eltorzult maszkját. Verka az ágyra vetette magát, fejére húzta a párnát, és fuldoklott a jajveszékelő sírástól. Amikor már két párnát elzárt, és az első kakasok a szörnyű, forró éjszaka végét jelentették, kimerülten elaludtak mindketten.

A postára elmenni már nem volt olyan nehéz Vojtech Puklica számára. A legrosszabban már túl volt. Aláírta a nevét, átvette a levelet és a posta előtti járdán rögtön el is olvasta. Kladnóból jött. De nem a bíróságtól, hanem a rendőrségtől. Ez állt benne:

Ezúton tudatjuk Önnel, hogy az Öntől eltulajdonított gumiabroncsok ügyében folytatott nyomozás eredménytelenül zárult.